

Sygn. akt III APa 19/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 listopada 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący sędzia Krzysztof Szewczak (spr.)

Protokolant starszy sekretarz sądowy Krzysztof Wiater

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 27 października 2021 r. w Lublinie

sprawy z odwołania D. C.

z udziałem Rzecznika Dyscyplinarnego dla (...)

przy Ministrze Edukacji i Nauki

od orzeczenia dyscyplinarnego Odwoławczej Komisji Dyscyplinarnej

dla (...) przy Ministrze Edukacji i Nauki

z dnia 6 maja 2021 r., Nr(...)

uchyla zaskarżone orzeczenie i przekazuje sprawę Odwoławczej Komisji Dyscyplinarnej dla (...) przy Ministrze Edukacji i Nauki do ponownego rozpoznania.

Krzysztof Szewczak

III APa 19/21

UZASADNIENIE

Orzeczeniem Komisji Dyscyplinarnej dla (...) przy Wojewodzie (...) z dnia 11 grudnia 2019 r., nr (...), obwiniony D. C. – dyrektor Zespołu Szkół Ogólnokształcących im. J. K. w R. został uznany winnym tego, że nie dopełnił obowiązku zapewnienia w dniu (...) bezpieczeństwa uczniom, w tym Z. H. – uczniom klasy (...) Publicznej Szkoły Podstawowej, w wyniku czego doszło do jej pobicia przez rówieśników, przez co uchybił godności zawodu nauczyciela i obowiązkom, o których mowa w art. 6 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (t.j. Dz.U. 2019 r., poz. 2215 ze zm.) i na podstawie art. 76 ust. 1 pkt 1 tej ustawy wymierzona mu została kara nagany z ostrzeżeniem.

W uzasadnieniu tego orzeczenia Komisja Dyscyplinarna podniosła, że obwiniony, realizując zadania związane z powierzonym stanowiskiem dyrektora szkoły, nie zapewnił bezpieczeństwa uczniom w czasie zajęć organizowanych przez szkołę, przez co uchybił obowiązkom wynikającym z art. 6 pkt 1 Karty Nauczyciela. Dyrektor, jako osoba zarządzająca powinien w swoich działaniach kierować się dobrem uczniów, troską o ich zdrowie oraz zapewniać spokój i bezpieczeństwo, w szczególności wykonywać wielostronne działania w tym zakresie. Komisja Dyscyplinarna uznała, że nie można zwolnić obwinionego dyrektora szkoły od odpowiedzialności za zapewnienie w dniu (...) bezpieczeństwa uczniom w czasie przerwy międzylekcyjnej. Brak ustalonego zastępstwa za nauczyciela, który miał pełnić dyżur międzylekcyjny w dniu (...), a był nieobecny w pracy już od dnia 26 marca 2019 r., nie może usprawiedliwiać obwinionego ze względu na niewywiązanie się przez nieobecnego nauczyciela z obowiązku

zgłoszenia tego faktu. Dyrektor szkoły we współpracy z nauczycielem zajmującym stanowisko kierownicze, w ramach sprawowanego nadzoru pedagogicznego, powinien na bieżąco przeprowadzać kontrolę przestrzegania przez nauczycieli przepisów prawa dotyczących działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej szkoły. Od dyrektora, poza profesjonalizmem, powołaniem, postawą godną naśladowania, oczekuje się przede wszystkim właściwego i starannego sprawowania nadzoru pedagogicznego. W ocenie Komisji Dyscyplinarnej wprowadzone procedury zachowania w sytuacjach kryzysowych, regulamin dyżurów oraz protokół powypadkowy świadczą o tym, że obwiniony dyrektor nie reagował szybko i współmiernie do zaistniałej sytuacji. W powierzonym obwinionemu Zespole Szkół Ogólnokształcących, poza działaniami doraźnymi, nie zaplanowano długofalowego wsparcia dla poszkodowanej oraz monitorowania zachowania sprawców.

Komisja Dyscyplinarna wymierzając karę wzięła pod uwagę krótki staż pracy obwinionego na stanowisku dyrektora oraz brak doświadczenia w zarządzaniu szkołą. Z drugiej strony Komisja Dyscyplinarna wskazała, że obowiązkiem każdego nauczyciela, tym bardziej dyrektora szkoły, jest nie tylko wykonywanie zadań związanych z powierzonym stanowiskiem, ale również skuteczne zapewnienie bezpieczeństwa uczniom w czasie zajęć organizowanych przez szkołę.

Po rozpoznaniu odwołania obwinionego D. C., Odwoławcza Komisja Dyscyplinarna dla (...) przy Ministrze Edukacji i Nauki orzeczeniem dyscyplinarnym nr (...), z dnia 6 maja 2021 r., utrzymała w mocy zaskarżone orzeczenie.

W uzasadnieniu tego orzeczenia Odwoławcza Komisja Dyscyplinarna dla (...) przy Ministrze Edukacji i Nauki stwierdziła, że zaskarżone orzeczenie dyscyplinarne i wymierzona w nim kara dyscyplinarna w pełni odzwierciedlają winę obwinionego D. C..

Od tego ostatniego orzeczenia dyscyplinarnego odwołanie wniósł obwiniony D. C.. Zaskarżając to orzeczenie w całości, obwiniony zarzucił mu:

1/ naruszenie art. 75 ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela w związku z § 30 ust. 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 maja 2016 r. w sprawie szczegółowego trybu prowadzenia postępowania wyjaśniającego i dyscyplinarnego wobec nauczycieli oraz wznawiania postępowania dyscyplinarnego (Dz.U. 2016 r., poz. 741) poprzez brak dokładnego określenia w sentencji orzeczenia Odwoławczej Komisji Dyscyplinarnej czynu uznanego przez Komisję za udowodniony, a jedynie ogólne sformułowanie, że chodzi o czyn uchybiający godności zawodu nauczyciela i obowiązkom, o których mowa w art. 6 ustawy – Karta Nauczyciela, polegający na niedopełnieniu obowiązku zapewnienia w dniu (...) bezpieczeństwa uczniom, w tym Z. H. – uczniom klasy (...) Publicznej Szkoły Podstawowej, w wyniku czego doszło do jej pobicia przez rówieśników;

2/ naruszenie § 24 ostatnio powołanego rozporządzenia poprzez brak wszechstronnego zbadania i wyjaśnienia istotnych okoliczności sprawy, w tym:

a/ czy i kiedy obwiniony swoim zachowaniem (działaniem bądź zaniechaniem) nie dopełnił obowiązków związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom,

b/ czy istnieje związek przyczynowo-skutkowy pomiędzy oznaczonym zachowaniem (zachowaniami) obwinionego a zaistniałym zdarzeniem,

co skutkowało błędnym przyjęciem przez Odwoławczą Komisję Dyscyplinarną w zaskarżonym orzeczeniu, że obwiniony nie dopełnił obowiązku zapewnienia w dniu (...) uczniom bezpieczeństwa, w tym Z. H., w wyniku czego doszło do jej pobicia przez rówieśników;

3/ rażące naruszenie § 31 ust. 3 zdanie drugie powołanego wyżej rozporządzenia poprzez brak wskazania w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia faktów, które Komisja uznała za udowodnione, na jakich oparła się dowodach i dlaczego odmówiła wiary dowodom przeciwnym przedstawionym przez obwinionego, m.in. w piśmie jego obrońcy z dnia 16 września 2019 r. oraz w trakcie rozpraw przeprowadzonych w dniach 30 października 2019 r. i 19 listopada

2019 r., co prowadzi do wniosku, że zaskarżone orzeczenie jest tendencyjne, obarczone tak poważną wadą, że powinno zostać uchylone.

W konsekwencji tych zarzutów obwiniony D. C. wnosił w istocie o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez uniewinnienie go od zarzucanego mu czynu dyscyplinarnego (w odwołaniu mowa jest o uchyleniu zaskarżonego orzeczenia i uniewinnieniu obwinionego) ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Odwoławczej Komisji Dyscyplinarnej dla (...) przy Ministrze Edukacji i Nauki do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje

Odwołanie zasługiwało na uwzględnienie, ponieważ zostały w nim przedstawione zarzuty skutkujące uchyleniem zaskarżonego orzeczenia dyscyplinarnego i przekazaniem sprawy Komisji Dyscyplinarnej II instancji do ponownego rozpoznania.

Przedstawione w odwołaniu wniesionym przez obwinionego D. C. zarzuty naruszenia przepisów § 24, § 30 ust. 2 pkt 5 oraz § 31 ust. 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 maja 2016 r. w sprawie szczegółowego trybu prowadzenia postępowania wyjaśniającego i dyscyplinarnego wobec nauczycieli oraz wznawiania postępowania dyscyplinarnego (Dz.U. 2016 r., poz. 741) należało uznać za trafne.

Zgodnie z pierwszym z tych przepisów (§ 24) skład orzekający jest obowiązany dążyć do wszechstronnego zbadania i wyjaśnienia istotnych okoliczności sprawy. Stosownie natomiast do § 30 ust. 2 pkt 5 ostatnio powołanego rozporządzenia orzeczenie, o którym mowa w art. 85j ust. 5 ustawy [Karta Nauczyciela], zawiera sentencję orzeczenia z określeniem zastosowanych przepisów prawa, przy czym sentencja orzeczenia orzekającego winę i wymierzającego karę zawiera dokładne określenie czynu uznanego przez komisję pierwszej instancji za udowodniony. Z kolei zgodnie z § 31 ust. 3 zdanie drugie w/w rozporządzenia uzasadnienie orzeczenia powinno zawierać wskazanie faktów, które skład orzekający uznał za udowodnione, na jakich w tej mierze oparł się dowodach i dlaczego nie dał wiary dowodom przeciwnym, a także przytoczenie okoliczności, które skład orzekający miał na względzie przy wymiarze kary. Stosownie zaś do art. 85j ust. 1 i 3 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (t.j. Dz.U. 2021 r., poz. 1762) skład orzekający orzeka według swego przekonania opartego na ocenie wszystkich dowodów ujawnionych w toku rozprawy, zaś przy wymiarze kary bierze się pod uwagę okoliczności zarzucanego czynu, stopień winy, szkodliwość społeczną czynu, a także zachowanie się obwinionego przed i po popełnieniu czynu.

Sąd Apelacyjny stwierdził, iż uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia Odwoławczej Komisji Dyscyplinarnej dla (...) przy Ministrze Edukacji i Nauki, jak również uzasadnienie orzeczenia Komisji Dyscyplinarnej dla (...) przy Wojewodzie (...) nie odpowiadają wymaganiom wskazanym w ostatnio powołanym przepisie § 31 ust. 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 maja 2016 r.

We wstępie do dalszych rozważań należy zauważyć, iż zgodnie z § 11 ust. 2 pkt 2 w/w rozporządzenia wniosek o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego winien zawierać dokładne określenie zarzucanego czynu uchybiającego godności zawodu nauczyciela lub obowiązkom, o których mowa w art. 6 ustawy [Karta Nauczyciela], ze wskazaniem czasu, miejsca, sposobu i okoliczności jego popełnienia.

Przedstawiony obwinionemu przez rzecznika dyscyplinarnego zarzut niedopełnienia obowiązku zapewnienia w dniu 27 marca 2019 r. bezpieczeństwa uczniom, w tym Z. H., w wyniku czego doszło do jej pobicia przez rówieśników, jest zarzutem bardzo ogólnym, stanowiącym właściwie powtórzenie ustawowego zwrotu, w którym mowa o wykonywaniu zadań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom w czasie zajęć organizowanych przez szkołę. Wniosek o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego (§ 11 ust. 2 pkt 2 powołanego wyżej rozporządzenia) nie może się ograniczać do ogólnego sformułowania: „niedopełnienie obowiązku zapewnienia bezpieczeństwa uczniom”, stanowiącego powtórzenie kompetencji dyrektora szkoły określonej w art. 68 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (t.j. Dz.U. 2021 r., poz. 1082). Zgodnie z tym ostatnim przepisem dyrektor szkoły wykonuje zadania związane z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom i nauczycielom w czasie zajęć organizowanych przez szkołę lub placówkę. Prawidłowo sformułowany zarzut dyscyplinarny związany z wykonywaniem przez dyrektora szkoły

kompetencji określonej w ostatnio powołanym przepisie winien wskazywać konkretne działania bądź zaniechania dyrektora świadczące o niewykonywaniu przez niego zadań w tym zakresie, ze wskazaniem przy tym czasu, miejsca, sposobu i okoliczności popełnienia zarzucanego czynu. W tym miejscu należy zauważyć, że zarówno postępowanie wyjaśniające przeprowadzone przez rzecznika dyscyplinarnego, jak i postępowanie dyscyplinarne przed Komisjami Dyscyplinarnymi obu instancji, koncentrowało się na rekonstrukcji zdarzenia, które miało miejsce w dniu(...), tj. pobicia uczennicy Z. H. przez jej kolegów z klasy. Przeprowadzone dowody właściwie nie dotyczyły ustalenia działań bądź zaniechań obwinionego przed tym zdarzeniem oraz w jego trakcie, a także po nim, związanych z wykonywaniem obowiązku (kompetencji) zapewnienia bezpieczeństwa uczniom, w tym poszkodowanej Z. H..

Zaniechanie dokonania ustaleń w tym zakresie sprawiło, że Komisje Dyscyplinarne obu instancji nie rozpoznały istoty sprawy, co uniemożliwiło merytoryczną kontrolę trafności zaskarżonego orzeczenia dyscyplinarnego. Skutkowało to koniecznością uchylecia zaskarżonego orzeczenia dyscyplinarnego i przekazania sprawy Odwoławczej Komisji Dyscyplinarnej dla (...) przy Ministrze Edukacji i Nauki do ponownego rozpoznania.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Odwoławcza Komisja Dyscyplinarna winna ustalić, czy obwiniony w okresie bezpośrednio poprzedzającym zdarzenie i w dniu zdarzenia prawidłowo wykonywał obowiązki związane z nadzorem nad organizacją dyżurów międzylekcyjnych pełnionych przez nauczycieli, w tym nad organizacją tych dyżurów w czasie nieobecności nauczycieli mających je pełnić.

Ustalenia wymaga również w jaki sposób A. M. – wicedyrektor szkoły, odpowiedzialna za organizację dyżurów międzylekcyjnych, monitorowała pełnienie tych dyżurów przez wyznaczonych przez nią nauczycieli, a także jak obwiniony nadzorował wykonywanie tego obowiązku przez wicedyrektora szkoły.

Wyjaśnienia wymaga również przy ponownym rozpoznawaniu sprawy, w jaki sposób obwiniony nadzorował wykonywanie przez nauczycieli obowiązku niezwłocznego zawiadamiania pracodawcy (szkoły) o ich nieobecności w pracy, a nadto jak były organizowane dyżury międzylekcyjne w przypadku stwierdzenia, że są one pełnione np. przez trzech nauczycieli spośród czterech obowiązanych je pełnić.

Odwoławcza Komisja Dyscyplinarna winna również wyjaśnić przy ponownym rozpoznawaniu sprawy, czy zostało zorganizowane zastępstwo do pełnienia dyżurów międzylekcyjnych w dniach 26 marca 2019 r. i 27 marca 2019 r. za mającą je pełnić, a nieobecną w pracy w tych dniach, nauczycielkę R. C..

W uzasadnieniu orzeczenia Komisji Dyscyplinarnej I instancji zostały powołane następujące dokumenty: „Procedury postępowania w sytuacjach kryzysowych oraz w przypadku zagrożenia ucznia demoralizacją w Publicznej Szkole Podstawowej im. J. K. w R.”, „Regulamin dyżurów” oraz „Protokół powypadkowy”, które zostały opracowane już po zdarzeniu. Ustalenia wymaga więc, czy opisane w tych dokumentach procedury obowiązywały również wcześniej, w tym w dacie zdarzenia, tj. (...) i jak w praktyce były one wykorzystywane. Jeżeli takie procedury w tym czasie w powierzonym obwinionemu Zespole Szkół Ogólnokształcących obowiązywały, to dlaczego nie zadziałały w dniu(...).

Po uzupełnieniu ustaleń w powyższym zakresie Odwoławcza Komisja Dyscyplinarna ponownie dokona oceny wszystkich dowodów przeprowadzonych w toku postępowania dyscyplinarnego i na tej podstawie orzeknie o winie obwinionego bądź jej braku, czemu da wyraz w uzasadnieniu orzeczenia dyscyplinarnego, sporządzonym według wskazań zawartych w § 31 ust. 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 maja 2016 r. w sprawie szczegółowego trybu prowadzenia postępowania wyjaśniającego i dyscyplinarnego wobec nauczycieli oraz wznawiania postępowania dyscyplinarnego.

Z przedstawionych wyżej względów Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. w związku z art. 85m ust. 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (t.j. Dz.U. 2021 r., poz. 1762) orzekł jak w sentencji.